

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35522
Nom: Oralitat i escriptura en l'edat mitjana
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	2	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Literatura espanyola medieval	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

HARO CORTES MARTA

RESUM

L'assignatura *Oralitat i escriptura en l'Edat Mitjana* s'inserix en el mòdul *Literatura Espanyola* i en la matèria *Literatura Espanyola Medieval*, dins del *Grau d'Estudis Hispànics: llengua espanyola i les seues literatures*. Està concebuda amb caràcter de formació obligatòria per a aportar als estudiants competències en el coneixement de la Literatura Medieval Espanyola, partint de l'existència des de l'Antiguitat d'una doble tradició literària, la sostinguda en l'oralitat i la lligada al text escrit. El vigor de la tradició oral té unes implicacions psicològiques (funció de la memòria en la transmissió del saber), sociològiques i d'antropologia cultural (cohesió, funcionalitat, vigència), i formals (estructura, *performance*, *dixi*, *cursus*, ritme), que s'aniran explicant amb testimoniatges de l'èpica, de la lírica, de la quaderna via i altres. S'atendrà la presentació, lectura i anàlisi, dins dels seus contextos històrics, d'algunes de les principals obres de la Literatura Medieval Espanyola, especialment poètiques: *Cantar de Mio Cid*, *Libro de Alexandre*, *Milagros de Nuestra Señora* de Berceo, *Libro de buen amor*, poesia lírica i poesia narrativa. En l'estudi de tots estos textos s'incidirà en les diferències de recepció del text dins d'una tradició oral. L'enfocament de la matèria serà historicista i analítica. Es posarà un èmfasi especial, atés que és el primer acostament de l'estudiant a la Literatura Medieval, als aspectes de visualització (relació amb la història de l'art i amb la història del llibre manuscrit i la il·luminació) i de pervivència (en la novel·la, al cinema), però la pràctica metodològica s'haurà de centrar en l'estudi (lectura assimilada i crítica) dels textos.

Esta assignatura té en compte especialment el ODS 4, i, en concret, contribueix a «garantir que tots els

alumnes adquirisquen els coneixements i les habilitats necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible», la qual cosa inclou, entre altres aspectes, «els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, ciutadania i valoració de la diversitat cultural».

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Ninguna restricció

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Adaptar-se a diferents entorns de treball filològics

Aplicar tasques d'assessorament i correcció lingüística i literària en relació amb l'espanyol.

Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit filològic.

Coneixer els distints processos de les indústries de la llengua espanyola, les seues literatures i les seues cultures.

Conèixer i aplicar els corrents i metodologies de la teoria i crítica literàries.

Conèixer l'evolució històrica de la literatura i el teatre en espanyol.

Coneixer la crítica textual i l'edició de textos en espanyol.

Conèixer la literatura i el teatre en llengua espanyola.

Coneixer les tècniques i mètodes d'anàlisi en textos literaris i no literaris i la seua aplicació en l'àmbit de l'espanyol.

Demostrar un compromís ètic en l'àmbit filològic, centrant-se en aspectes tals com la igualtat de gèneres, la igualtat d'oportunitats, els valors de la cultura de la pau i els valors democràtics i els problemes mediambientals i de sostenibilitat així com el coneixement i l'apreciació de la diversitat lingüística i la multiculturalidad.

Dissenyar i gestionar projectes filològics en l'àmbit acadèmic o professional.

Elaborar correctament i adequadament textos orals i escrits de diferent tipus.

Identificar problemes i temes d'investigació i avaluar la seua rellevància en l'àmbit de la llengua, la literatura

i el teatre en espanyol.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar en equip en entorns relacionats amb la filologia i desenvolupar relacions interpersonales.

Treballar i aprendre de manera autònoma i de planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

Aquesta assignatura aporta a l'estudiant competències en el coneixement d'una doble tradició literària, la lligada al text escrit i la sostinguda en l'oralitat.

1. ELS ORÍGENS DE LA POESIA

Lírica tradicional (*jarchas, cantigas, villancicos*)

2. L'ÈPICA MEDIEVAL CASTELLANA

Cicles èpics castellans

Cantar de Mio Cid: anàlisi i estudi

3. LA CUADERNA VÍA EN EL SIGLE XIII

Libro de Alexandre

L'obra de Gonzalo de Berceo

Libro de Apolonio

4. LA CUADERNA VÍA EN EL SIGLE XIV

Libro de buen amor

Proverbios morales, de Sem Tob

Rimado de palacio, de Pedro López de Ayala

5. LA POESIA DEL SIGLE XV

Els grans poetes del segle XV (Santillana, Mena y Manrique)

El romancer

Aquests continguts es plasmaran en els següents resultats d'aprenentatge:

- Ser capaç d'apreciar els valors patrimonials i ètics i el valor estètic i històric de la literatura medieval.
- Ser capaç d'identificar i formular nous projectes sustentats sobre l'aplicació dels coneixements filològics en l'àmbit professional dels diferents entorns d'aprenentatge formal, no formal i informal.
- Ser capaç de realitzar cerques d'informació en la xarxa, d'utilitzar bases de dades especialitzades i de manejar espais d'informació complexos.
- Ser capaç de demostrar una actitud activa, positiva i creativa en el treball cooperatiu.
- Ser capaç d'aplicar els coneixements sobre textos literaris medievals en contextos especialitzats i

acadèmics per a identificar temes d'investigació rellevants.

- Ser capaç d'utilitzar els coneixements sobre patrimoni literari medieval i transferir-los en entorns de difusió relacionats amb la divulgació cultural literària.
- Ser capaç de descriure les característiques històriques i culturals que permeten entendre l'evolució i tradició literària medieval en el seu context ideològic i cultural, tant dins de l'àmbit castellà, com en les seues relacions amb la Literatura Romànica.
- Tindre capacitat de demostrar solidesa en l'argumentació d'anàlisis crítiques d'obres literàries medievals.
- Ser capaç de relacionar críticament els aspectes formals del text literari medieval amb aspectes ideològics i històrics, a través del concepte d'enunciació literària.
- Ser capaç d'identificar les característiques d'una obra literària medieval i la seua adscripció als diferents corrents estètics i ideològics.
- Tindre capacitat d'identificar els trets d'obres de la Literatura Medieval Espanyola, els seus autors i la seua raó de ser ideològic-cultural.
- Ser capaç de diferenciar i classificar tipològicament les edicions de textos.
- Ser capaç de descriure els processos literaris en el marc de les indústries culturals.
- Tindre la capacitat d'usar la llengua espanyola per a expressar correcta i adequadament judicis crítics en diferents contextos de comunicació i difusió.
- Ser capaç d'avaluar la competència comunicativa a partir de produccions discursives pròpies o alienes.
- Tindre capacitat d'utilitzar el coneixement adquirit per a identificar temes d'investigació i valorar la seua rellevància en el context de la Literatura Medieval Espanyola.
- Ser capaç d'usar adequadament la terminologia clau de l'anàlisi literària i lingüística, basat en el desenvolupament contemporani de la crítica, la teoria literària i la tradició filològica.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	0,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	90,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

1) Activitats formatives presencials: classes lectives teoricopràctiques. La part teòrica consisteix en la presentació dels temes (classe magistral) especificats en el programa de l'assignatura. I les activitats pràctiques, depenent del nombre d'estudiants, individualment o en grups reduïts, consistiran en l'aplicació pràctica, a través del comentari de textos o de bibliografia seleccionada de determinats aspectes relacionats amb les activitats formatives teòriques. El professor o professora proposarà la lectura prèvia o simultània a les explicacions i incentivarà la reflexió crítica i tot tipus d'exercicis presencials.

Les activitats formatives presencials estan destinades a fomentar tots els resultats generals de l'aprenentatge, així com les competències específiques assenyalades en l'apartat corresponent.

2) Activitats formatives no presencials: posada en comú i tutories col·lectives o personalitzades per a resoldre dubtes i orientar sobre treballs individuals o en grup, comentari de textos medievals, lectura d'obres, continguts explicats en classe o sobre les activitats realitzades en l'assignatura. Així mateix, consultes i tutories sobre el treball autònom realitzat i de cara a l'elaboració de treballs o projectes.

Les activitats formatives no presencials estan destinades a fomentar tots els resultats generals de l'aprenentatge, així com les competències específiques assenyalades en l'apartat corresponent.

En aquesta assignatura s'implementaran activitats relacionades amb el PIEE «*Imitatio*. Imitació i adaptació creativa dels clàssics de l'Edat mitjana i els Segles d'Or».

AVALUACIÓ

La qualificació final serà la suma de les qualificacions obtingudes en els conceptes següents, descrits en punts i percentatges:

ACTIVITAT AVALUADA	Punts	%
1. Participació en les activitats	3	30%

formatives		
2. Examen final	7	70%
TOTAL	10	100%

L'avaluació de l'aprenentatge dels estudiants es durà a terme, atesos els objectius generals de l'assignatura i a les competències específiques i destreses assenyalades, mitjançant els criteris següents:

- 1) Valoració de la participació activa en les activitats formatives presencials i en les tutories. El professor establirà els criteris que considere pertinents per a qualificar esta participació.
- 2) Realització d'un examen final, amb l'extensió màxima que s'assenyale i que haurà de seguir les normes de redacció adequades als estàndards acadèmics universitaris. Mitjançant l'examen, l'estudiant mostrarà que ha adquirit els coneixements, destreses, i la capacitat d'exposició, argumentació i aprenentatge crític dels continguts de l'assignatura; i demostrarà a més a més que ha llegit i comprés els textos estudiats en classe.

Per a aprovar el conjunt de l'assignatura és obligatori obtindre, com a mínim, un 50% en la nota de l'examen final (3,5 punts), tant en primera com en segona convocatòria, per a ser avaluat.

Totes les parts de l'avaluació seran recuperables en la segona convocatòria. El professor o professora informarà amb la suficient antelació als estudiants que es presenten en segona convocatòria sobre quina activitat hauran de realitzar en cas de no haver superat algun dels requisits en la primera convocatòria.

El sistema d'avaluació dona per descomptat que l'estudiant ha de ser capaç d'expressar-se correctament en espanyol. Per tant, les faltes de redacció (puntuació, ortografia, lèxic, sintaxi, etc.) comportaran una reducció de la nota. Un total de cinc faltes implicarà que el text presentat es puga suspendre automàticament; així mateix, també es podrà suspendre l'examen si el nombre de faltes és inferior a cinc, però el professor responsable considera que la seua gravetat així ho justifica.

L'honestedat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'alumnat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faci ús de col·laboració fraudulenta o la compisició amb ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres).

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

a) Lectures obligatòries (edicions recomanades)

- *Cantar de mio Cid*,

-ed. Alberto Montaner, Madrid, Real Academia Española (Biblioteca Clásica, 1), 2011.

-ed. Juan Carlos Conde, Barcelona, Austral, 2010

- *Lírica española de tipo popular*, ed. Margit Frenk, Madrid, Cátedra, 2004.

- *Libro de Alexandre*, ed. Juan Casas Rigall, Madrid, Real Academia Española (Biblioteca Clásica, 2), 2014.

- *Libro de Apolonio*, ed. Dolores Corbella, Madrid, Cátedra, 1992.

- *Milagros de Nuestra Señora*, ed. Fernando Baños, Madrid, Real Academia Española (Biblioteca Clásica, 3), 2011.

- *Libro de buen amor*, ed. Alberto Blecua, Madrid, Cátedra, 2006.

b) Referències bàsiques

-DEYERMOND, Alan, *Historia de la Literatura Española, I. La Edad Media*, Barcelona, Ariel, 1973, 14^a ed., 1991.

-GÓMEZ REDONDO, Fernando, *Historia de la prosa Medieval Castellana*, 4 vols., Madrid, Cátedra, 1998-2002.

-GÓMEZ REDONDO, Fernando, *Historia de la poesía medieval castellana. II. Los poetas y sus cancioneros*, Madrid, Cátedra, 2024.

c) Referències complementàries

-AUERBACH, Erich, *Mimesis (La representación de la realidad en la literatura occidental)* [1^a ed. alemán, 1942], México, FCE, 1979.

-AUERBACH, Erich, *Lenguaje literario y público en la baja latinidad y Edad Media*, Barcelona, Seix Barral, 1969; versión original 1958.

- BAJTIN, Mijail, *La cultura popular en la Edad Media y en el Renacimiento. El contexto de François Rabelais*, Madrid, Alianza, 2ª ed., 1989.
- BALTRUSAITIS, J., *La Edad Media fantástica. Antigüedades y exotismos en el arte gótico*, Madrid, Cátedra, 1983.
- CIRLOT, J. E., *Diccionario de símbolos*, Barcelona, Labor, 1978.
- CURTIUS, Ernst Robert, *Literatura europea y Edad Media Latina*, Madrid, Fondo de Cultura Económica, 1955 [1948]; 4ª reimp. 1984.
- DUBY, Georges y Michelle PERROT, eds., *Historia de las mujeres, 2: La Edad Media*, Madrid, Taurus, 1992.
- LIDA DE MALKIEL, M.ª Rosa, *La tradición clásica en España*, Barcelona, Ariel, 1975.
- MARAVAL, José Antonio, «La concepción del saber en una sociedad tradicional», en *Estudios de historia del pensamiento español. Serie primera: Edad Media*, Madrid, Cultura Hispánica, 1967 [2ª edición, 1973], pp. 215-72.
- MURPHY, James J., *La retórica en la Edad Media*, México, F.C.E., 1986 [1974].
- PATCH, Howard R., *El otro mundo en la literatura medieval*, México, FCE, 2ª ed., 1981.
- SÁNCHEZ MARIANA, Manuel, *Introducción al libro manuscrito*, Madrid, Arco Libros, 1995.
- VÀRVARO, Alberto, *Literatura románica de la Edad Media: Estructuras y Formas*, Barcelona, Ariel, 1983 [1968].
- ZUMTHOR, Paul, *La letra y la voz. De la «literatura» medieval*, Madrid, Cátedra, 1990.